

*Г.А.Носова***ПРОГНОЗУВАННЯ НОСІЙСТВА HBSAG СЕРЕД ВАГІТНИХ**Кафедра інфекційних хвороб (зав. - проф. А.М.Сокол)
Буковинської державної медичної академії

Ключові слова: вагітність, носійство HB-вірусної інфекції, прогнозування.

Резюме. Отримана можливість прогнозування кількості носіїв HBSAg серед вагітних на наступний рік. Для того, щоб похибка була невеликою, підібрана математична залежність між часом у роках і числом вагітних-носіїв HBSAg у м. Чернівці на основі даних щорічного обстеження вагітних за період з 1990 до 1996 року. Згідно з прогнозуванням, у 1997 році можлива кількість вагітних-носіїв HBSAg була у Чернівцях 223, а фактично їх було виявлено при обстеженні 213, тобто відносна похибка прогнозу складає 4,7%. Прогнозування числа носіїв HBSAg серед вагітних дає можливість розраховувати кількість необхідної вакцини для щеплення новонароджених жінками-носіями HBSAg, а також вчасно розробити протиепідемічні заходи.

Вступ. За даними ВООЗ, нині в світі більше 300 млн. носіїв вірусу гепатиту В, а з 1994 року спостерігається зростання їх кількості, особливо серед молоді [4]. Актуальність проблеми прогнозування носіїв HBSAg пояснюється тим, що саме носійство вважають провідним чинником, який підтримує епідемічний процес і розповсюдження вірусного гепатиту В [1, 4]. Інформація щодо вірогідної кількості носіїв HBSAg у наступному році дає можливість вчасно розробити протиепідемічні заходи [2, 3]. Сучасна стратегія контролю за епідемічним процесом вірусного гепатиту В полягає у загальній імунізації всіх новонароджених, а також осіб з груп ризику згідно з діючим в Україні календарем щеплень. В першу чергу необхідно проводити щеплення дітей, народжених від жінок-носіїв HBSAg, що пояснює необхідність прогнозування кількості вагітних-носіїв HBSAg на наступний рік. Це дозволить завчасно розрахувати необхідну кількість вакцини для цієї категорії новонароджених [5].

Крім того, в літературі є відомості про однакову частоту ускладнень вагітності і пологів у жінок, що хворіли на вірусний гепатит В упродовж вагітності і у вагітних-носіїв HBSAg [6]. Прогнозування числа носіїв HBSAg серед вагітних на наступний рік дасть можливість розробити протиепідемічні заходи в жіночих консультаціях і пологових будинках, а також своєчасно провести профілактику можливих ускладнень.

Мета дослідження. Визначити можливу кількість вагітних-носіїв HBSAg у наступному році в м. Чернівці з метою:

- 1) прогнозування епідемічної ситуації щодо вірусного гепатиту В;
- 2) визначення необхідної кількості вакцини, якою мають провести щеплення новонароджених від матерів-носіїв HBSAg;
- 3) розробки заходів профілактики ускладнень вагітності та пологів.

Матеріал і методи. Дослідження проводилися методом ретроспективного аналізу даних серологічного обстеження вагітних на наявність HBSAg у вірусологічній лабораторії обласної санітарно-епідеміологічної станції за період з 1990 до 1996 років. Сироватки крові для серологічного аналізу поступали в лабораторію з жіночих консультацій та пологових будинків. Всього проаналізовано результати досліджень методом імуноферментного аналізу (ІФА) у 40306 вагітних, вивчалися показники у відсотках середньорічні і середньомісячні, їх динаміка впродовж 7 попередніх років (1990-1996 р.р.). Для річного прогнозування використовували наступний вираз: $y_m = a + b \cdot \ln t$, оскільки саме така залежність дає найменше значення середньої квадратичної похибки серед широкого спектру залежностей, які розглядалися. Було вивчено 5 математичних виразів, 5-й, останній, і дав найкращі результати, тобто найменшу похибку (y_m – теоретичне число носіїв HBSAg; a, b – коефіцієнти, $\ln$ – логарифм, t – роки). Оцінювання невідомих параметрів a, b за фактичними даними здійснюється методом найменших квадратів і дає такі значення $a = 54,93$, $b = 80,88$. Коефіцієнт криволінійної кореляції:

$$R = \sqrt{1 - \frac{s^2}{\sigma^2}} \geq 0,92$$

де σ^2 – дисперсія ряду y (число носіїв), s^2 – квадрат середньої похибки, який обчислюється за формулою

$$s^2 = \frac{\sum (y_{\phi} - y_m)^2}{n}$$

де Σ - сума, y_{ϕ} - фактична кількість носіїв, y_m - теоретична кількість носіїв HBSAg серед вагітних, n - 7 (роки). Цей вираз показує наближення моделі до реальних спостережень.

Результати досліджень та їх обговорення. Ретельне вивчення цифр, отриманих вірусологами обласної санітарно-епідеміологічної станції при обстеженні вагітних на носійство HBSAg згідно з наказом [5] виявилось, що коливання коефіцієнтів варіації впродовж цього періоду було незначним. Це і дало можливість для використання математичного методу кореляційно-регресійного аналізу щодо прогнозування показників носійства HBSAg вагітними на наступний рік. Так, наприклад $y_m^{1997} = 54,93 + 80,88 \ln 8$ (8-й рік) = 223 носія HBSAg серед вагітних у Чернівцях могло бути у 1997, тобто 8-му році нашого вивчення. Відносна похибка прогнозу становила 4,7%, оскільки $y_{\phi}^{1997} = 213$ носіїв HBSAg серед вагітних у Чернівцях (рис.).

Отримані дані дають можливість розрахувати необхідну кількість вакцини проти вірусного гепатиту В для першочергового використання (п.1 наказу № 14 МОЗ України). В обласній санітарно-епідеміологічній станції складений план щодо подальшого придбання вакцини проти вірусного гепатиту В, який включає першочергові потреби для проведення щеплення новонароджених від матерів-носіїв HBSAg і кількості вакцини для осіб з груп ризику.

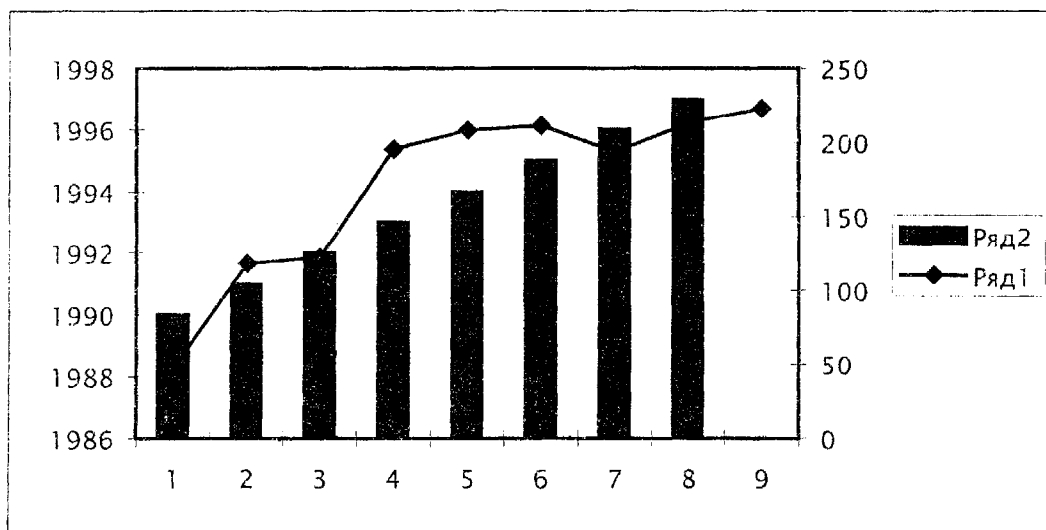

Рис. Динаміка кількості вагітних-носіїв HBSAg у м. Чернівці за період з 1990 до 1997 року.

ряд 1 - теоретична кількість вагітних-носіїв HBSAg;
ряд 2 - фактична кількість вагітних-носіїв HBSAg.

Висновки. Отримані дані висвітлюють можливу епідемічну ситуацію щодо вірусного гепатиту В на наступний рік, що дозволяє розробити запобіжні заходи. Прогнозування носійства HBSAg може бути використано у інших регіонах України для жінок з високим ризиком інфікування, а також при інфекційних захворюваннях, де носійство також відіграє провідну роль у епідемічному процесі, наприклад, при ВІЛ-інфекції.

Література. 1. Волянський Ю.Л., Москаленко В.Ф. Вирусные гепатиты и ВИЧ-инфекция (эпидемиологические и иммунопатологические параллели). - АО «Бизнесинформ», 1997. - 207 с. 2. Габев Е., Вуков М., Ранцов Г. Опыт краткосрочного прогнозирования вирусного гепатита в Народной Республике Болгарии // Вирусные гепатиты. - М.: Медицина. - 1983. - С. 82-87. 3. Зак М.Р., Римкус А.П. Анализ эпидемического процесса гепатита «А» в Литовской ССР с использованием математических методов // Вирусные гепатиты. - М.: Медицина. - 1983. - С. 88-93. 4. Подымова С.Д. Проблема хронических вирусных гепатитов (диагностика и лечение) // Российский медицинский журнал. - 1996. - №2. - С. 4-8. 5. Про затвердження календаря профілактичних щеплень, перелік протипоказань до щеплень, основні положення про організацію та проведення профілактичних щеплень // Наказ № 14, від 25.01.96 р. - Київ. - Міністерство охорони здоров'я України. - 1996 р. - 3 с. 6. Шехтман М.М., Бурдули Г.М. Болезни органов пищеварения и крови у беременных. - М.: Триада-Х, 1997. - 301 с.

PREDICTION OF THE NUMBER OF HBSAG CARRIERS IN PREGNANT WOMEN

A.A.Nosova

Abstract. There were 40306 pregnant women who were examined in Chernivtsi, Ukraine over a period from 1990 to 1996. A mathematical model based on our data during 7 years is presented in this article and was the best one to show the approximate level of HBSAg carriers among pregnant women in the next year. A mathematical model is needed for the purpose of determining the amount of vaccine for prophylaxis of newborns and for identifying the future epidemic situation in this part of Ukraine.

Key words: HB-virus infection carriers, prediction.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)